

Hůlkové písmo

Alternativa ve výuce psaní

Hůlkové písmo

- Je určena žákům se středně těžkým, těžkým mentálním postižením
- Navazuje na První čtení – alternativní výuka čtení globální metodou, využívá výhradně hůlkové písmo velké abecedy
- Historie – Kožíšek Poupata, Waldorfské školství
- Dětem s mentálním postižením nevyhovuje nácvik psaní a čtení se čtyřmi grafickými tvary písmen

Metodický postup

- A. průpravné a uvolňovací cviky – stanovení aktuální úrovně grafomotorických dovedností (diagnostika)
- Předpokladem úspěšného nácvičku psaní je zvládnutí dovedností – orientace v prostoru, pohybová paměť, reprodukce souboru pohybů, způsob úchopu psacího náčiní, pohyblivost zápěstí, nápodoba grafických prvků.
- Nácviček v problematických oblastech

Zásady a doporučení

- Zachovat volnost paže a ruky (jak u čmárání)
- Snaha o souhru a součinnost motorického a sluchového analyzátoru – cvik je doprovázen hlasovým projevem
- Přejít od pohybů celé paže k pohybům jemnějším, zmenšování a vymezování psací plochy
- Snaha o zmechanizování pohybu – cvik je mnohonásobně opakován, dítě je vedeno k zapamatování si směru pohybu a tvaru

Metodický postup

- Uvolňovací cviky slouží i k rozvoji prostorové orientace – seznamování s pojmy řádek, linka, nahoře, dole, začátek a konec řádku, píše se zleva doprava
- Psací náčiní: měkké pastelky (voskovky), progressa, silný štětec a vodové barvy, fixy se širokou stopou
- Správný úchop psacího náčiní
- Poloha těla: vestoje nebo v kleče na židli u pracovního stolu, pohyb vychází z ramenního kloubu, sleduje uvolnění zápěstí, úchop nesmí být křečový. Ruce a paže se pracovní podložky nedotýkají. Druhá ruka zajišťuje oporu a stabilitu postoje
- Formát papíru A2, vertikálně a horizontálně, posléze pouze horizontálně, dopomoc – podpíráme lehce loket, ne zápěstí

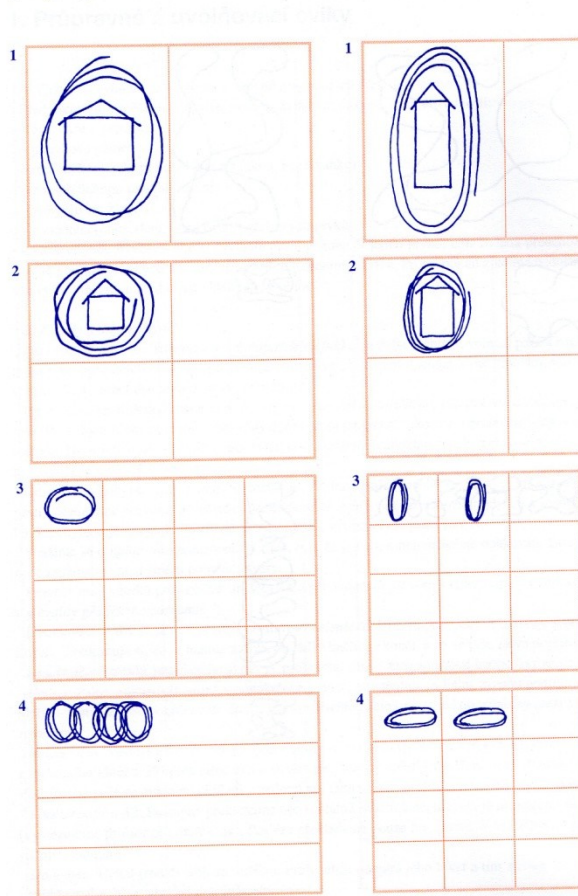
Čmárání: nácvik a zafixování plynulého pohybu všemi směry a zaplnění dané plochy (motivace)

1. Čmáraní: nácvik a zafixování plynulého pohybu všemi směry a zaplnění dané plochy (jako zamotaný provázek).

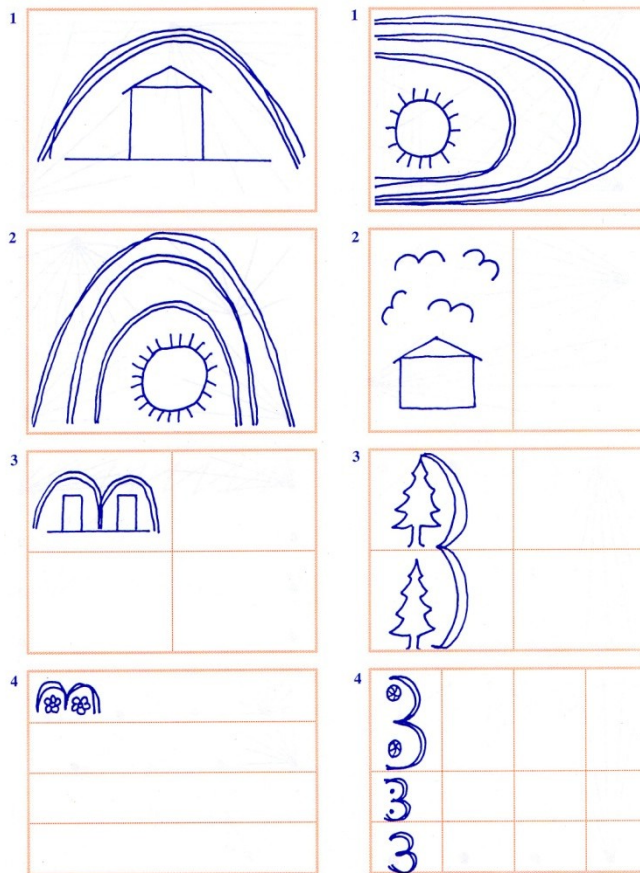
Kroužení: nácvik a zafixování plynulého pohybu daným směrem, kroužíme vpravo i vlevo

2. **Kroužení:** nácvik a zafixování plynulého pohybu daným směrem, kroužíme vpravo i vlevo (kruhy, ovály).

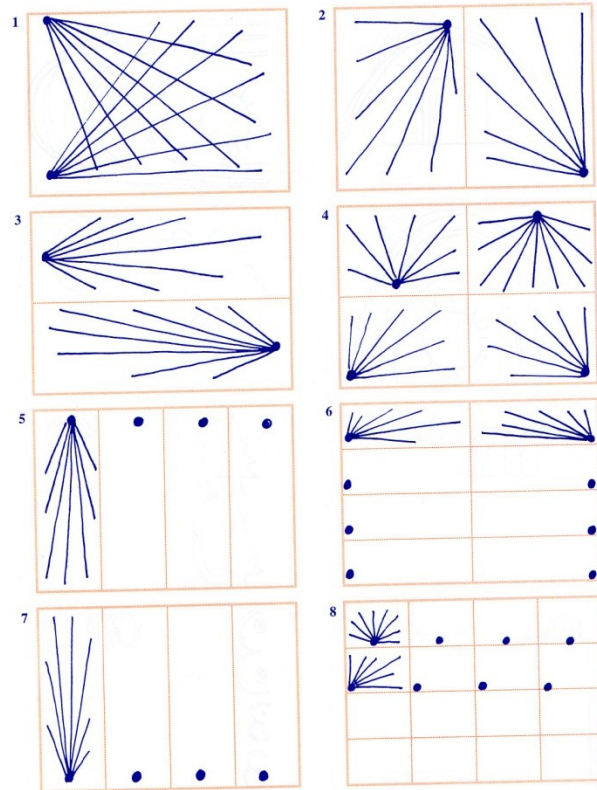
Oblouky: nácvik a zafixování plynulého pohybu s přerušením (zastavením) v rovině horizontální nebo vertikální

5. **Oblouky:** nácvik a zafixování plynulého pohybu s přerušením (zastavením) v rovině horizontální nebo vertikální (izolované, opakované).

Črtání: nácvik a zafixování uvědomělého pohybu všemi směry z daného bodu (odstředivě, pak daným směrem)

4. Črtání: nácvik a zafixování uvědomělého pohybu všemi směry z daného bodu (odstředivě, pak daným směrem).

Čáry: nácvik a zafixování pohybu daným směrem – horizontálně, vertikálně, šikmo. Spojení šikmé a svislé čáry opakovaně. Nácvik spojování bodů.

5. Čáry: nácvik a zafixování pohybu daným směrem – horizontálně, vertikálně, šikmo. Spojení šikmé a svislé čáry opakovaně. Nácvik spojování bodů.

1

2

3

4

5

6

7

8

Nácvik prvků hůlkových písmen

Metodika vychází z analýzy tvarů a tahů hůlkového písma, každému tvaru, z něhož je písmeno složeno, je věnován jeden pracovní list. Ty jsou řazeny dle obtížnosti.

Kombinace s dalšími způsoby práce (psaní na další volné listy), motivace, slovní doprovod, dopomoc učitele.

Psací náčiní: měkké pastelky, tužka

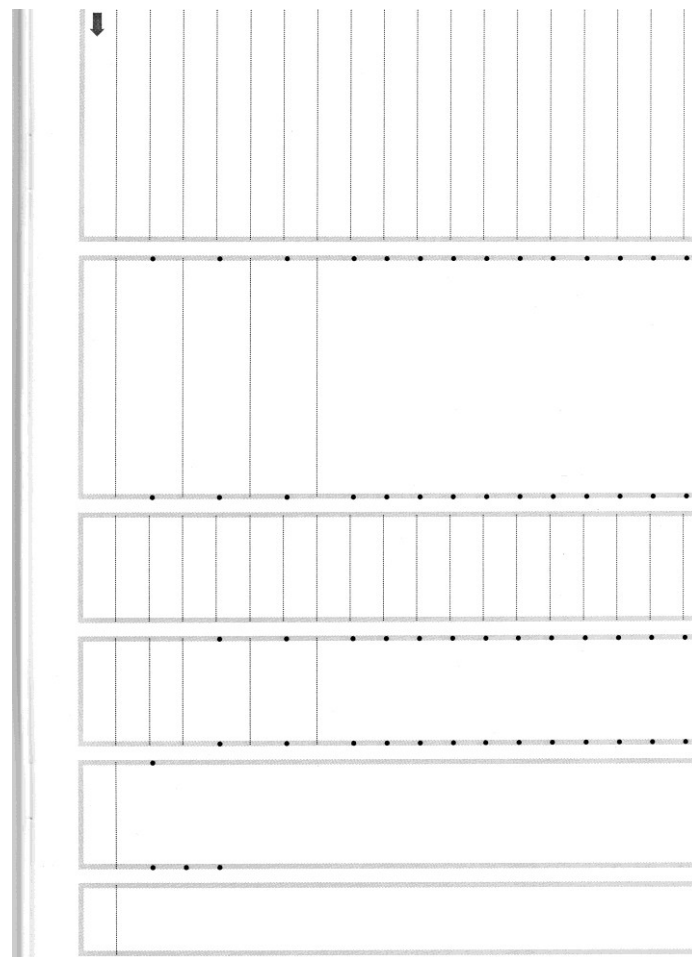
Pracovní list - postup

- Obtahy grafického prvku v největší liniatuře
- Obtahy a samostatné psaní v největší liniatuře (doplněno pomocnými body, naznačenou linií).
- Samostatné psaní v největší liniatuře.
- Opakování – ve střední liniatuře, samostatné psaní v nejmenší liniatuře.
- Obtahy jednotlivých prvků je vhodné provádět vícekrát pro jejich zafixování.

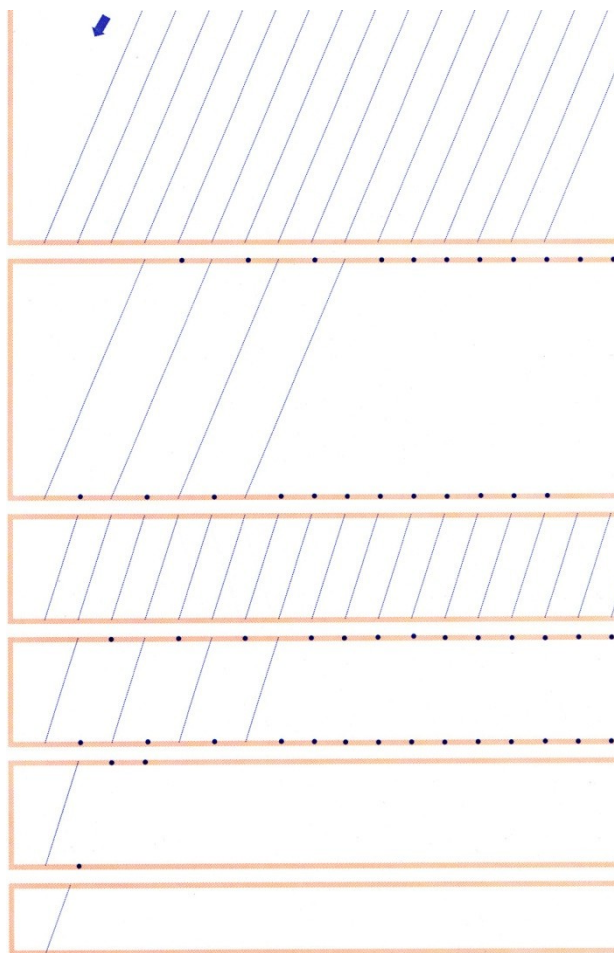
Přehled grafických prvků řazených podle obtížnosti

1. Svislá čára shora dolů
2. Svislá čára zdola nahoru
3. Šikmá čára zprava doleva shora dolů
4. Šikmá čára zleva doprava zdola nahoru
5. Šikmá čára zprava doleva zdola nahoru
6. Šikmá čára zleva doprava shora dolů
7. Vodorovná čára
8. Dolní spojení dvou šikmých čar
9. Horní spojení dvou šikmých čar
10. Část oválu zleva doprava
11. Část oválu zprava doleva
12. Spojení dvou částí oválu
13. Dolní oblouk
14. Spojení svislé čáry a části oblouku
15. Ovál

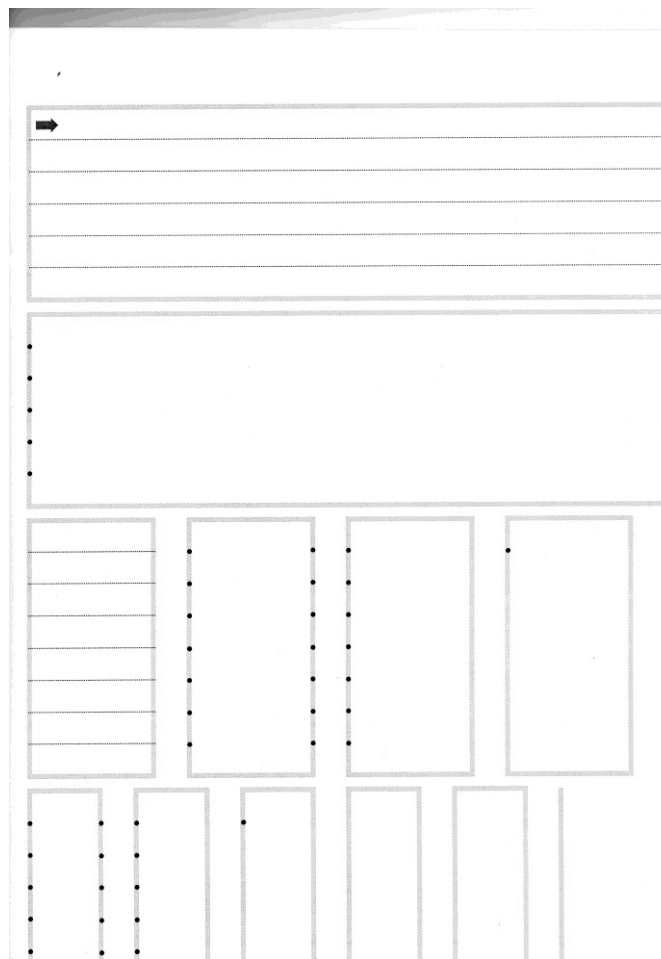
Svislá čára shora dolů

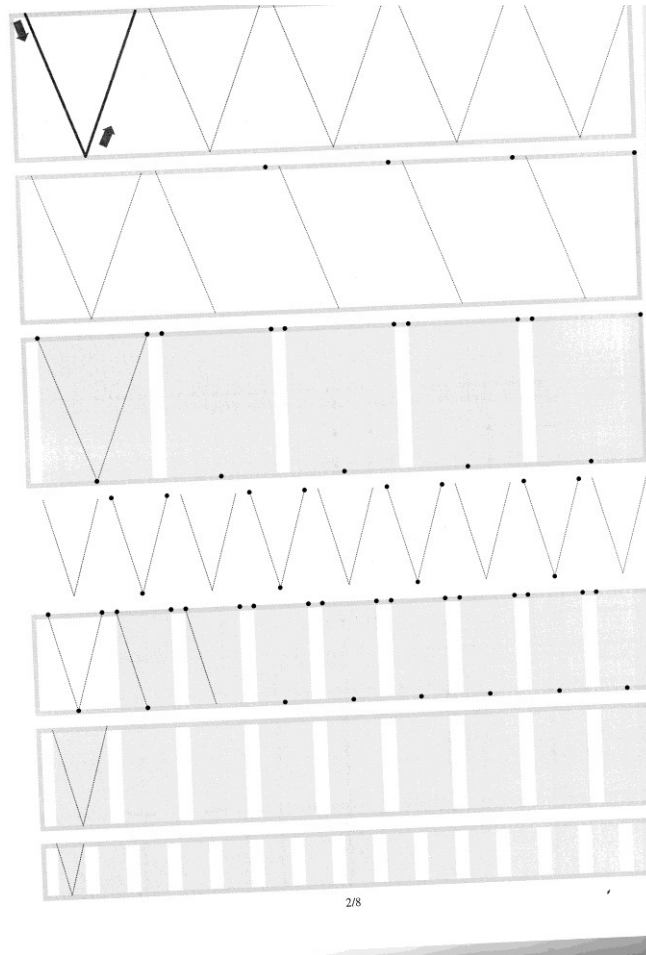
Šikmá čára zprava doleva shora dolů

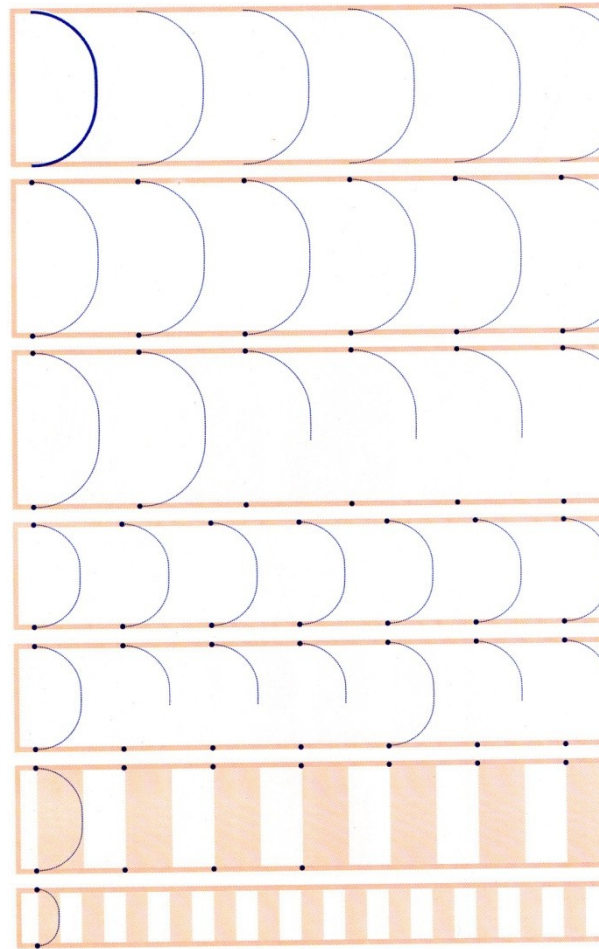
Vodorovná čára

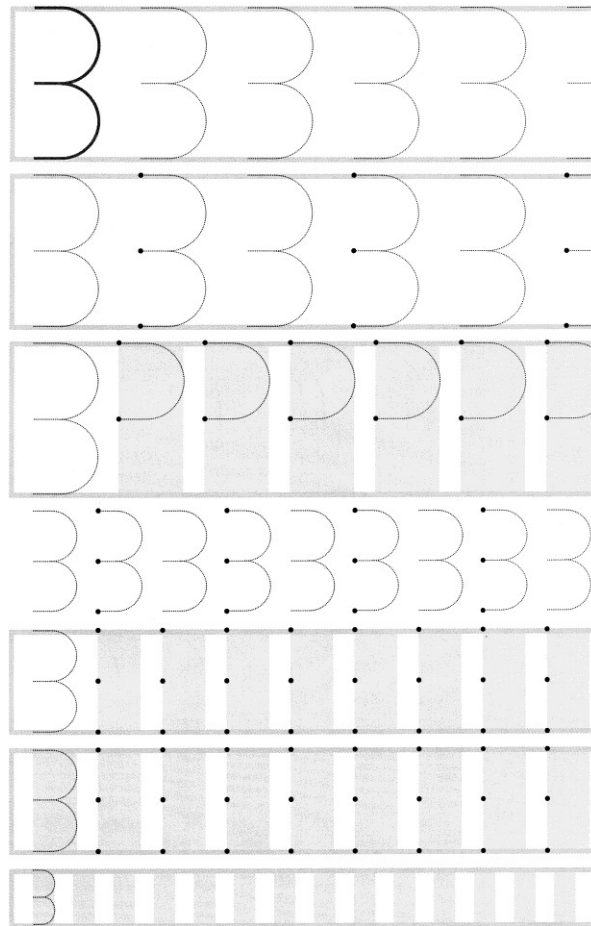
Dolní spojení dvou šikmých čar

Část oválu zleva doprava

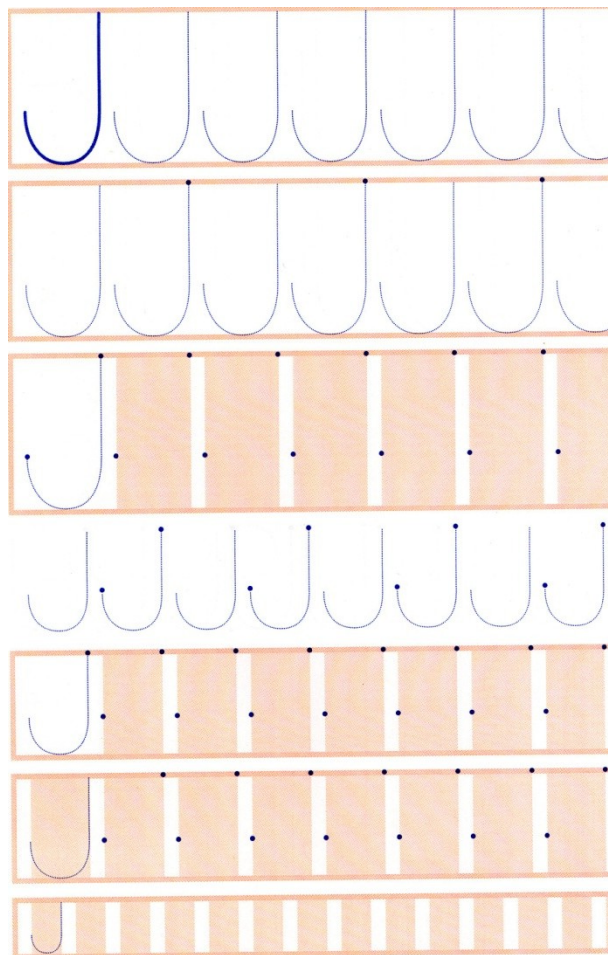
Spojení dvou částí oválu

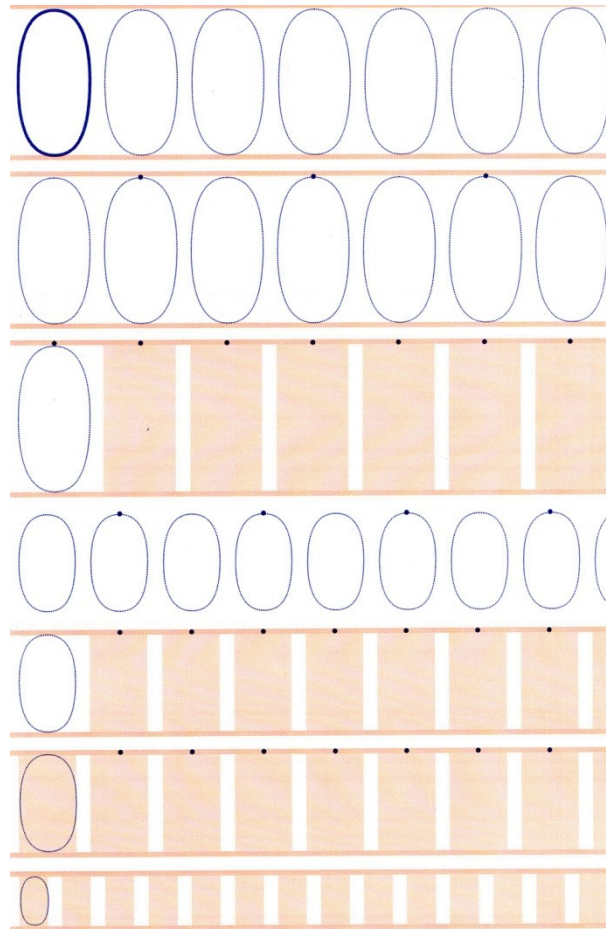
Dolní oblouk

Spojení svislé čáry a oblouku

Ovál

Nácvik psaní jednotlivých písmen

- Písmeno je doplněno ilustrací a jejím názvem, jehož hlásku se dítě učí psát (lepší zapamatování písmene).
- Písmeno je rozloženo na své prvky, dochází k opakování prvků, nácvik písmene v daných liniaturách.
- Přehled písmen dle obtížnosti:
I,A,M,T,E,V,O,U,L,K,N,D,J,P,B,R,Ř,C,Č,Z,Ž,S,Š,Y,H,
F,G,CH

Písmeno A

Tracing practice for the letter 'A' consisting of eight rows:

- Row 1: Two boxes, each containing three parallel diagonal lines sloping downwards from left to right.
- Row 2: A single box containing six 'A' shapes formed by two parallel diagonal lines and a horizontal base line.
- Row 3: A single box containing seven 'A' shapes. The first is solid blue, and the others are light blue outlines.
- Row 4: A single box containing eight 'A' shapes, each with a small black dot at the top vertex.
- Row 5: A single box containing one solid 'A' followed by seven dashed 'A' shapes for tracing.
- Row 6: A single box containing eight light blue 'A' shapes for tracing.
- Row 7: A single box containing seven 'A' shapes, each with a vertical orange bar behind it.
- Row 8: A single box containing one 'A' shape followed by seven vertical orange bars.

Doporučený nácvik písmene A (u ostatních písmen postupujeme obdobným způsobem)

1. Obtah šikmých čar
2. Obtah horního spojení šikmých čar, kombinace obtahu a dopsání prvku s využitím bodů
3. Obtah písmene v nejširší liniatuře
4. Obtah části písmene, doplňování vodorovné čáry s využitím bodů
5. Samostatné psaní písmene spojováním bodů a obtahem vodorovné čáry
6. Obtah písmene v užší liniatuře
7. Střídavě obtahy a samostatné psaní písmene ve vymezeném prostoru
8. Samostatné psaní písmene

Doporučená literatura:

- HEMZÁČKOVÁ, K. PEŠKOVÁ, J. *Hůlková písanka*. Praha : Parta, 2008. ISBN 978-80-7320-110-4.